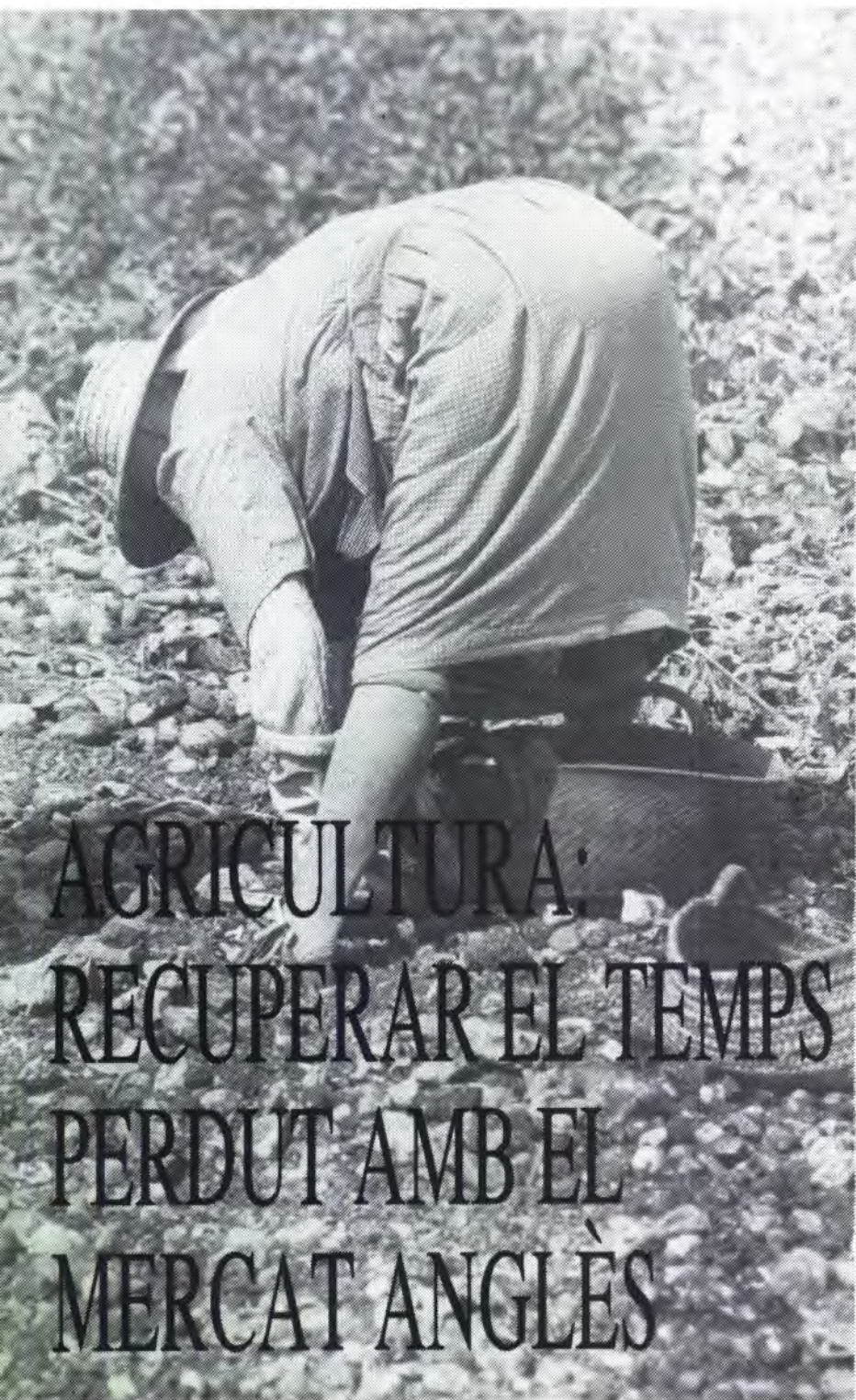


# SA PLAÇA

Revista de Sa Pobla

Abril 93 - Núm. 10. Preu: 175 Ptes



AGRICULTURA:  
RECUPERAR EL TEMPS  
PERDUT AMB EL  
MERCAT ANGLÈS

Editorial:  
**Corrupció**

Madò Buades:  
**25 anys després**

Alexandre Ballester:  
**Records del "Fas"**

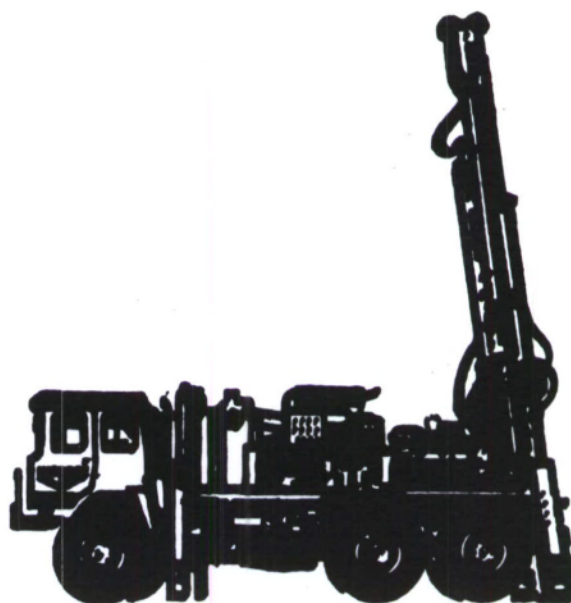
Jordi Soler:  
**Records del "Salpàs"**

Nofre Pons:  
**«Jo tinc la SIDA»**





## PERFORACIONES I SONDEJOS



Carr. de Inca, 11 - Tel. 54 09 42 i 54 09 40  
SA POBLA



Edita: Obra Cultural Balear  
Delegació de sa Pobla

President: Joan Company

Administrador: Joan F. Cantallops

Director: Joan Gelabert

Consell de Redacció:

Isabel M. Aguiló  
Joan A. Alomar  
Joan Company  
Arnau Mir  
Miquel Seguí  
Xesca Sastre  
Jordi Soler

Coordinació informació local:

Jaume Triay  
Margarida Socias

Fotografies: LLabrés

Col.laboradors:

Alexandre Ballester  
Miquel López Crespí  
Nofre Pons  
Pere Bonnín  
Joan Fiol  
Ramon Molina  
Joan Mayol  
Sebastià Siquier

Publicitat i Subscripcions:  
Tel. 54.05.15

Redacció: Plaça Major, 18, 2n

Dipòsit Legal: 642-1992

Impremta:

Tirrena S.A.  
Pintor Juan Gris, 2  
Tel. 55 52 12.  
Manacor

*Els articles signats només  
expressen l'opinió dels seus autors*

## editorial

### CORRUPCIÓ

Aquests darrers mesos estan marcats per tot un seguit de notícies, els protagonistes de les quals són els principals partits polítics de l'àmbit estatal, són notícies que quasi sempre tenen un mateix denominador comú: el tràfic d'influències, les comissions il·legals, l'ús d'informació privilegiada, l'intent de compra de representats lliurament elegits, etc.

Tots sabem exactament a què ens referim quan evocam noms com de Juan Guerra, Nasseiro, Hormaechea, Filesa, Siemens, o el que ens toca més de prop de Calvià.

L'informe pericial sobre el cas Filesa que hem pogut conèixer aquests darrers dies no fa altra cosa que confirmar les sospites que es tenien sobre el finançament irregular del partit que governa l'Estat. I cal recordar que aquesta expressió "finançament irregular" no és més que un veritable eufemisme: no fa falta ser molt espavilat per adonar-se que quan una empresa privada paga amb 100 milions de pessetes un suposat informe que realitza una suposada empresa vinculada a un partit polític amb responsabilitats de govern, no fa aquest important desemborsament sense esperar una compensació, inexorablement aquesta compensació vindrà per una de les moltes vies que té a la seva disposició un partit que estigui en el poder: adjudicacions d'obres, concessions diverses, requalificacions de terrenys, etc.

És quelcom que ningú posa en dubte que avui la nostra societat viu un vertader clima d'alarma social davant el tema de la corrupció, totes les notícies referents a aquests tema no han fet altra cosa que confirmar la vella creença de que tots els que es fiquen en política no cerquen més que omplir-se la butxaca, i, fins i tot, hem arribat a una certa insensibilitat sobre el tema: ja hi ha qui ho veu com una cosa normal; i el que és pitjor, ja hi comença a haver, cosa per altra banda lògica en un país amb tan poc arrelament democràtic, qui culpa la mateixa democràcia d'aquesta situació, oblidant que la democràcia es l'únic sistema que permet un veritable control sobre el qui exerceix el poder.

En un país normal són les eleccions periòdiques les encarregades de castigar amb uns mals resultats els qui, a judici de l'electorat, no han actuat tal com d'ells s'esperava; la famosa alternança en el poder es l'encarregada d'evitar que l'ús del poder degeneri amb un abús: la possibilitat que d'aquí a quatre anys governin els altres és possiblement el millor mecanisme de control que s'ha inventat. Aquests passats dies a França hem vist com les urnes feien que el Centre-Dreta prengué el relleu a un Partit Socialista absolutament desgastat. El problema ve quan no hi ha un altre que pugui demà governar (Itàlia, amb una Democràcia Cristiana en el poder durant mig segle sense alternativa possible, n'és l'exemple paradigmàtic), o quan aquest altre, que, més o menys, es pot considerar com alternativa, té un passat sense gens de credencial democràtic, i un present marcat, en les institucions que controla, per escàndols tant o més grossos que els que denuncia del partit que pretén rellevar.

## ABOCAMENTS INCONTROLATS

Com tothom sap a la carretera de Búger, just a la sortida del poble, d'un solar se n'ha fet un vertader abocador incontrolat, després de molts d'anys d'abandonament, ara pareix que l'Ajuntament ha decidit posar fil a l'agulla, i de moment han col·locat el cartell que es pot veure a la foto, sembla que també hi ha la intenció de posar contenidors. Voldríem que s'acabàs amb aquest tipus d'actuacions que tan mala imatge donen a més de perjudicar la butxaca dels propietaris.

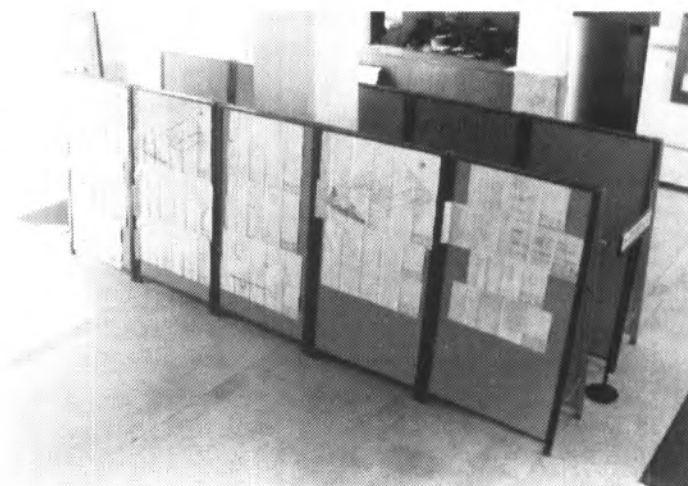


## MILLORA AL CARRER GOLETA

Aquests dies s'ha procedit, a iniciativa de l'Ajuntament, a la demolició de la casa que interrompia la continuïtat del carrer Goleta a l'altura del carrer de sant Antoni. Ara només fa falta una bona predisposició per part dels veïnats perquè el projecte pugui estar enllestit el més aviat possible. Una vegada acabades les obres, sens dubte que serà aquesta una important millora.

## CRESTATX-NOU/SON TONI

Al vestíbul de l'Ajuntament aquests dies estan exposats al públic els Planols de dotació de serveis de Crestatx Nou i son Toni, així com el Projecte de reparcelació i cooperació. L'objectiu és que el públic en pugui fer les al·legacions oportunes, de totes maneres convé tenir en compte que el termini per fer aquestes al·legacions començarà a comptar a partir de la seva publicació en el BOCAIB.



# Processons del dia del Ram



El dia del Ram d'enguany ha estat marcat per les importants novetats que la parròquia ha introduït en la tradicional processó del matí, que enguany ha comptat amb la participació del pas de la confraria de la Mare de Déu de LLuc; en aquesta processó hi han pres part molts de poblers que han vist amb molt bons ulls les innovacions introduïdes.

Però la processó que ha estat més modificada ha estat la Processó dels Dotze Sermons que enguany ha sortit al carrer, i a la que s'hi han sumat vàries confraries, ha seguit l'itinerari del mapa que vàrem publicar al darrer número, fent-se en els llocs assenyalats les dotze estacions, la nota curiosa d'aquesta processó la donada la "trona mòbil" des d'on el capellà ha fet cada un dels dotze sermons, i que seguia la processó empesa per un parell d'escolanets, aquesta trona-mòbil duia també un equip de megafonia. Podem dir que la gent ha rebut molt bé aquesta nova processó, molts han estat els confreres que hi han participat, encara que s'ha vist una mica deslluïda per la dèbil i intermitent pluja que l'ha acompanyada.

Per acabar direm que ens hem assabentat de que el pas nou que ha d'estrenar la Confraria de la Mare de Déu de LLuc és una creació de l'escultora Remígia Caubet, la mateixa artista que va fer el monument del pagès.



## CRISTALERIA **SERRA**

ESPEJOS - MURALES - MAMPARAS DE BAÑO  
INSTALACIONES DE VIDRIO EN GENERAL  
Y CARPINTERIA DE ALUMINIO

C/. Fray Junípero Serra, 67 - Tel. 54 02 89  
07420 SA POBLA (Mallorca)

## PERFORACIONES **PRINCIPE, S.L.**

LIMPIEZAS DE SONDEOS EN UN DIA

OFICINA: C/. Principe, 39 bajos - Tel. 54 23 14  
07420 SA POBLA

PARTICULAR: C/. Renou, 28 - Tel. 54 09 71  
07420 SA POBLA

C/. Cervantes, 4 - Tel. 85 17 14  
07458 CA'N PICAFORT



**¡A PARTIR DE AHORA!**

**YA PUEDE  
ADQUIRIR SU  
*REVISTA O*  
*PERIODICO*  
REGIONAL  
Y NACIONAL**

**OBJETOS DE REGALO  
ARTICULOS DE OFICINA  
MATERIAL ESCOLAR  
OBSEQUIOS PARA BAUTIZOS,  
BODAS Y COMUNIONES**

 **PAPELERIA  
GELABERT**

**C/. Renou, 62 ■ Tel. 54 14 46 ■ Sa Pobla**

## FIRMES PER A LA COMPRA DE GABELLI

El passat diumenge dia 21 de març, es procedí per part de membres del PSM-NACIONALISTES DE MALLORCA, a la captació de firmes per demanar al Govern la compra de la finca de Gabellí., sembla que es recolliren moltes firmes. Es aquesta un iniciativa que voldríem que arribés a bon port, i que les amances de divisió que pesen sobre aquesta finca s'esvaeixin i passi a formar part del nostre patrimoni col·lectiu.



## EL PSOE EDITA EL SEU PRIMER FULL INFORMATIU

L'Agrupació Socialista de sa Pobla ha editat un FULL INFORMATIU en què passa revista a diversos aspectes de la problemàtica local: els temes dels pressupostos municipals, els sou del batle i regidors, Crestatx, camins i carrers, el futur de l'aigua de sa Pobla. Al mateix temps que defensa al PSOE de

les acusacions que se li fan, des d'algun mitjà de comunicació, de no complir amb les obligacions que ha contret.



PRESSUPOSTOS:

SÓN DE FALLIDA

Es calculen primer les despeses i després es fan

quadrar els ingressos

SOU:

BATLE I REGIDORS

CRESTATX

CAMINS I CARRERS:

Per què?

EL PSOE NO DEU RES

UN AJUNTAMENT PARCIAL

L'equip de govern al ben clar a qui ha d'ajudar,

per ells no és el mateix un mitjà de comunicació

que un altre. Ni una associació que l'altre

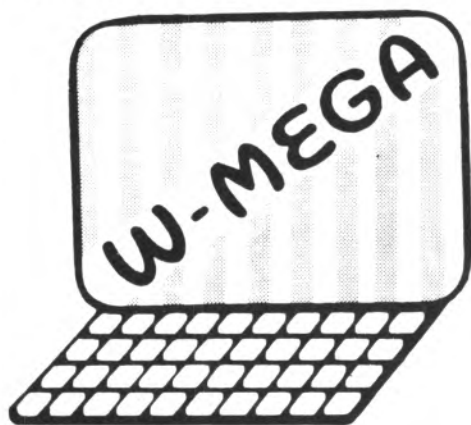
QUÈ PASSARÀ AMB L'AGUA DE SA

POBLA

PSIB-PSOE

PSIB-PSOE

ordinadors



SA POBLA

PL. MAJOR, 16 -TEL. 86 24 45

## Oferta del mes!!

386 sx-33 Color

2 mb Ram

2 sèrie 1 paral.lel 1 jocs

disc dur 44 mb.

disquera 3 1/2 (1.44)

teclat 102 tecles

monitor color 1024 x 768

109.000 ptes.

O DES DE 4.500 AL MES!!

DR DOS 6.0. I RATOLÍ

REGAL!!

i.v.a. no inclòs

## RECUPERAR EL TEMPS PERDUT AMB EL MERCAT ANGLÈS

per X.S.

22 productors de Sa Pobla han posat en marxa una campanya d'exportació de patates a Anglaterra. S'han sembrat cent tones de llavor d'unes varietats de patata que s'ajusten a les expectatives del mercat anglès i que a més han resultat resistents a les gelades passades. L'objectiu d'aquesta iniciativa és de trobar una alternativa a la manera de treballar l'exportació amb Anglaterra. Una exportació que els darrers anys havia registrat una caiguda alarmant. La novetat d'aquesta campanya és que la patata s'ha exportat com es feia antigament, és a dir sense porgar.

**"Al mercat comunitari les subvencions estan prohibides però hi ha maneres d'obtenir-ne"**

La normativa comunitària fa possible que la patata se pugui enviar tal com s'ha recollit de la terra, sense la necessitat que fins fa poc era obligatòria de fer una selecció prèvia, on es retira la terra i es distribueixen les patates segons el tamany. El procés, necessàriament, implicava manipular el gènere amb el consegüent deteriorament que afectava la patata. Antigament la inexistència d'aquest tipus de màquines feia impossible aquest procés. Però ara, s'ha tornat a les arrels, a simplificar el camí.

L'empresa Semilla, SA, dependent del Govern Balear, va proposar el passat novembre de fer la sembra controlada d'una sèrie de varietats de patates que s'ajusten als requisits del mercat anglès. L'operació s'ha fet a mitges amb una cadena de supermercats anglesa,

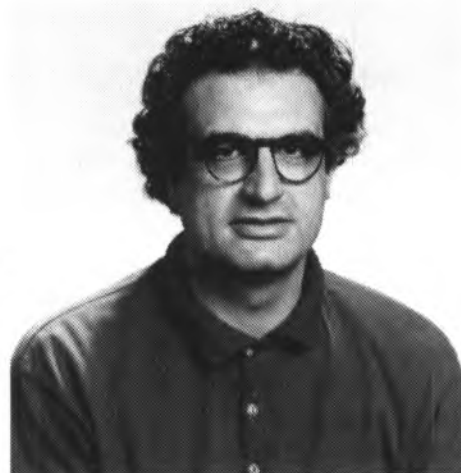
que ha aportat cent tones de llavor de les classes marys peer, rocket, carlingford, pentland Javelin i pentland Marble. Des de les primeres passes del procés, el novembre passat amb la sembra, hi ha hagut un enginyer de la companyia anglesa que ha fet un seguiment minuciós de la mani-pulació, sembra, abono, els insecticides, nematicides, recollida i embarcament de la patata. Ha estat una collita planificada.

**"per poder ser competitius caldrà poder optar als ajuts de la CE"**

Uns dels reptes que es presenten de cara al futur al camp. Les varietats de patata que s'han sembrat són de pasta blanca, i es cullen abans d'hora: quan han adquirit un tamany reduït tal com volen els anglesos. Passar dues vegades aquesta patata tendra per la màquina que fa la selecció, un cop a Sa Pobla i un cop a Anglaterra, endarreria la campanya i a més produïa desperfectes a la patata. D'aquesta manera s'acursa l'operació.

**"El mercat anglès encara és el millor"**

Per a Pau Ferragut, que desde fa 15 anys treballa a la cooperativa SCAG, la tendència és de treballar per a l'exportació i progressivament abandonar el mercat interior, que durant aquests darrers anys ha anat oferint uns preus contra els quals, de moment el pagès de Sa Pobla no pot competir. "hi ha patata que ve d'Holanda a 16 pessetes, quan aquí



Pau Ferragut, treballador de la SCAG

al pagès li surt a 35 pessetes enviar un kilo de patates a Anglaterra. La balança està descompasada. Ara mateix, per al pagès de Sa Pobla no li és rendable vendre per davall de les setze pessetes. Estam cinquanta anys enrera d'Holanda".

També resulta difícil d'entendre que un productor holandès pugui fer patates a vuit pessetes el kilo, que és tal com arriben a Barcelona. Al mercat comunitari les subvencions directes estan prohibides, però hi ha maneres de fer que la patata indirectament surti beneficiada per una subvenció. Els holandesos d'aquesta manera eliminen els competidors i fan una campanya a llarg termini".

**"El monopoli d'un parell de grans cadenes són les que estableixen els preus finals"**

Apesar de la crisi econòmica, el mercat anglès encara és dels millors. Ha canviat a l'igual que han canviat els hàbits dels compradors a Mallorca. Les grans superfícies han transformat les estructures de compra i venda que hi havia abans. Dels mil corredors de venda de petits supermercats que hi podia haver abans, s'ha passat al monopoli d'un parell de grans cadenes. Aquestes



són les que estableixen els preus finals. Prova d'això són, segons Pau Ferragut, les dades d'importació de patates. Al novembre del 92, havent excedent de patates a l'estat espanyol, s'importaren vint mil tones de patates de fora. L'any anterior, sense excedent, se n'havien importat el doble de tones. Les xifres resulten eloqüents. El consumidor compra a preu baix i ja no li importa si la patata és de millor o pitjor qualitat".

**"el pagès pobler haurà de canviar la seva manera anàrquica de treballar"**

Perafrontar l'exportació algunes coses hauran de canviar, el pagès s'haurà d'acostumar a planificar millor els negocis. No fallar mai les expectatives de la demanda. Adaptar-se a les exigències d'un mercat

especialitzat, i en molts casos unir-se a altres pagesos. "La campanya que han posat en marxa Semilla, SA, els anglesos i els pagesos poblers ha estat gràcies a l'acord que hi ha hagut entre els 22 productors. Un tot sol no ho hagués pogut fer. A partir d'aquí se pot estudiar la introducció als mercats suec i alemany, de cara al futur".

Per poder ser competitius també serà necessari poder optar als ajuts de la CEE, a l'igual que fan els altres països. I potser fins i tot canviar la manera de treballar del pagès. La competència dins Sa pobla, tenint en compte els preus de fora, és avui impensable. Ferragut encara va més nellä "Fins i tot haurà de canviar la manera anàrquica de treballar del pagès pobler que

haurà de complir els compromisos ja establerts durant la sembra i no tornar enrera perquè això suposa automàticament perdre el client. hem de donar garanties com fan els holandesos, que no fallen mai. A pesar del cooperativisme que hi ha hagut a Sa Pobra, el pagès ha estat molt individualista".

**"el pagès s'haurà d'acostumar a planificar millor els negocis"**



## **o'Ceia Centre d'estudis**

C/. Plaça, 11 Tel. 862462 SA POBLA

### **TENIM ELS MILLORS PREUS**

**ORDINADORS, IMPRESSORES, FAX,  
FILTRES, MOUSE, ...**

**PROGRAMES DE: - COMPTABILITAT,  
- FACTURACIÓ,  
- STOCKS, ...**

### **CURSOS I CLASSES:**

**- COMPTABILITAT  
- INFORMÀTICA  
- FÍSICA I QUÍMICA  
- MATEMÀTICA FINANC.**



## APUNTS DE LA DARRERA SESSIÓ PLENÀRIA AL NOSTRE AJUNTAMENT.



Dissabte, dia 20 de març, i a la una del migdia, tingué lloc, a la Sala de Sessions de l'Ajuntament, un Ple Extraordinari amb cinc punts a l'ordre del dia a més del que feia referència al de l'aprovació de l'acte de la sessió anterior.

El segon punt a l'ordre del dia, era una **proposta de prorrogació de la pòlissa** de Tresoreria, subscrita per l'Ajuntament amb la Caixa d'Estalvis de Balears "Sa Nostra". Es tracta de la prorrogació d'una pòlissa de 40 milions de pessetes. Aquesta proposta fou recolzada pel grup de Govern i va tenir els vots en contra dels grups de l'oposició.

El tercer punt era la ratificació de la sol·licitud realitzada al Cosell Insular de Mallorca, per aconseguir una subvenció per la compra d'una **màquina per agranar els carrers**. Aquesta màquina ja s'havia sol·licitat i el punt de l'ordre del dia tractava sobre la seva ratificació. Es va aprovar amb els vots a favor del Partit Popular i CDS i es varen abstenir el PSM i el PSOE per considerar que la compra no és necessària. La subvenció que se sol·licita al Consell Insular de Mallorca inclou la totalitat del cost de la màquina agranadora que té un cost de més de 9 milions de pessetes.

El quart punt era donar compte del

decret de batlia que se va dictar el passat 16 de març en relació a l'aportació que havia de fer l'Ajuntament al **Pla de Millorament de Façanes de l'any 1.993**, per a la seva ratificació. L'acord va ésser unànim en aquest punt.

El que s'havia de ratificar era que, a partir d'ara, l'Ajuntament aportarà un 20 per cent, la Conselleria de Cultura un altre 20 per cent i la resta, el 60 per cent, serà aportat per la persona que es vulgui acollir en aquest Pla de Millorament de Façanes.

En principi, l'aportació total que l'Ajuntament feia al Pla de Façanes, era d'un milió de pessetes.

El dos darrers punts de la sessió plenària extraordinària, foren dues propostes presentades pel grup PSM-Nacionalistes de Mallorca: la primera d'elles feia referència a la **planta d'incineració de residus sòlids de son Reus**, i la postura del partit nacionalista en contra de la incineració de residus. A més, el PSM, demanava que a través de l'Ajuntament se sol·licitàs, a les corporacions locals, alternatives al tractament de residus sòlids.

Aquest punt cinquè es va votar dues vegades, perquè un regidor de l'equip de govern es va abstenir. Va

ésser el vot del batlle qui va decidir que la proposta del PSM, no fos aprovada.

El sisè punt era també una proposta del PSM en què es demana que el Govern Balear faci les gestions necessàries per incloure la possessió de **Gabellí Petit al patrimoni públic de les Illes Balears**. Aquesta proposta tampoc no fou aprovada ja que, segons el Partit Popular, en temps de crisi, aquesta no és una adquisició prioritària.

## ACORD CREU ROJA - AJUNTAMENT

L'Ajuntament de sa Pobla a través del batlle Jaume Font i la regidoria de Serveis Socials, varen mantenir una reunió amb la nova junta directiva de l'Assemblea de la Creu Roja d'Alcúdia.

La nova junta directiva es va presentar a les autoritats polítiques de sa Pobla, per tal de coordinar les feines que fins ara la Creu Roja feia a sa Pobla com era l'aportació de menjar per a famílies necessitades.

En aquesta reunió, en què també hi prengueren part els tècnics d'assumptes socials del nostre poble, es va parlar de coordinar l'aportació de menjar i la possibilitat de dur a terme d'altres serveis al nostre municipi, fins i tot la possibilitat de crear una sucursal de voluntariat social a sa Pobla.

## REUNIO AUTORITATS - PROPIETARIS BARS

Dimarts dia 30 de març, el batlle Jaume Font, el Regidor de Policia Jaume Serra, el sergent de la Policia Local i el titular de la Guàrdia Civil, mattingueren una reunió amb propietaris de diferents bars de sa Pobla. L'únic punt a tractar va ésser el del consum i venda de drogues.

Per la seva part tant les autoritats civils com els dos caps de policia i guàrdia civil, demanaren als propietaris dels bars la seva col·laboració en el tractament d'eliminació del consum i venda de drogues, no deixant entrar als seus locals a persones que fan ús d'estupefaents i oferien al mateix temps l'ajuda i col·laboració tant de la Policia Local com la de la Guàrdia Civil.



**MOCIÓ DEL GRUP MUNICIPAL  
PSM-NACIONALISTES DE  
MALLORCA, SOBRE  
LA PLANTA D' INCINERACIÓ DE  
RESIDUS SÒLIDS URBANS DE  
SON REUS.**

Davant la recent informació pública de l'estudi d'Avaluació d'IMPACTE AMBIENTAL, i l'aprovació de la comissió de medi ambient de la Planta Incineradora de Residus Sòlids Urbans de Son Reus que representa per part del Govern Balear defugir d'un debat públic sobre el futur dels fems que generam els mallorquins, i optar solament per una de les solucions a l'eliminació d'aquests, el nostre grup no pot defugir del seu dret i obligació: manifestar els seus criteris des del punt de vista de la defensa dels interessos dels poblers i de tots els mallorquins.

Tenint en compte que la recollida selectiva dels fems, el reciclatge i el compostatge són pràctiques cada vegada més experimentades, que ja han arribat a alguns llocs de l'Estat espanyol a l'aprofitament de 2/3 dels fems urbans, i de fins al 80% a certs indrets d'altres països.

Tenint en compte que la incineració de 300 a 500 mil tones any aconseguirien tan sols la reducció dels residus a una tercera part del volum, amb un increment de la seva toxicitat que portaria a conseqüències imprevisibles en l'actualitat, quant a la generació de substàncies de les quals no es coneixen encara els seus resultats nocius a llarg terme.

Tenint en compte que aquest projecte, a més d'incomplir els Criteris Generals 2 i 10 de la redacció del Pla Director per la Gestió dels Residus Tòxics Urbans, talla d'arrel qualsevol

projecte seriós d'indústria de reciclatge per l'òptima utilització dels fems.

Proposam:

1. Que l'Ajuntament de Sa Pobla prengui l'acord de manifestar al Consell Insular de Mallorca la seva oposició al projecte de la planta Incineradora de Son Reus i a la incineració de tots els residus urbans de Mallorca.

2. Proposar que es reconsideri la decisió aprovada, incorporant totes les previsions dels criteris del Pla Director.

3. Demanar la participació de les Corporacions locals a la definició de l'opció a prendre per al tractament dels Residus Sòlids Urbans.

4. Transmetre aquest acord al Consell Insular de Mallorca, a la Conselleria de Comerç i Indústria del Govern Balear i al Parlament de les Illes Balears.

Sa Pobla, a tretze de Març de 1993

**PSIB-PSOE AGRUPACIÓ  
SOCIALISTA DE SA POBLA:**

**AUTOGOVERN**

L'Agrupació Socialista de sa Pobla vol que la nostra Comunitat gaudeixi de més competències, de totes les que pugui assumir. La via del 143 és la via lenta, sí però de cap manera la via tancada, és una via en què es fa camí, amb aquesta via avui es dona una nova passa: MES COMPETÈNCIES, MES RECURSOS, MES AUTOGOVERN.

Es evident que si volem gestionar bé les competències, haurà d'esser de tal manera que se puguin

assumir i qui els que governen estiguin disposats a assumir-les, per fer una bona gestió.

El nostre partit esta estructurat federalment, per això i encara que ens acusin de centralistes, tenim ben clar que la forma federal és la solució més idònia. Cada comunitat ha de tenir el seu autogovern.

Passar de 50 milions de pressupost a 100 milions es positiu. Els socialistes de Balears pensam que pels ciutadans no ha d'esser important tan sols el fet que les competències canvin de mans, li ha d'importar també l'exercici d'aquestes competències. Han d'exigir que les transferències signifiquin una millora en la gestió i serveis. Tenim a la nostra Autonomia un gran deficit institucional:

-NO TENIM SÍNDIC DE GREUGES  
-NO TENIM SINDICATURA DE COMPTES  
-NI TENIM CONSELL ECONÒMIC I SOCIAL...

Els Consells Insulars no tenen competències, descentralització a les administracions locals ni s'ha començat.

ELS SOCIALISTES DE LES ILLES  
BALEARS VOLEM UNA AUTONOMIA  
PLENA PERÒ DAMUNT TOT  
BEN EXERCIDA.

La via del 151 és la via de les comunitats dites "històriques" perquè ja havien refrendat el seu estatut abans de 1936 però també és de ressenyar que aquestes comunitats són històriques per altres motius; porten més anys exercint de nacionalistes, per això mateix els comportaments davant afers de transcendental importància, com per exemple el cas nostre de desprotegir Ses Salines, el Partit Nacionalista Basc va prendre una postura clara de tenir una escala de valors clara, conseqüència d'haver sofert en pròpia pell la "reacció", postura que, per acabar, deploram no veure en les actituds mantingudes pels nacionalistes de Mallorca, que també entre altres es denominen socialistes.

## APUNTS POLICIAIS - Març del 93.

## APUNTS POLICIAIS - Març del 93.

“M'agradaria que la gent respectàs els senyals de trànsit”

“Tots els nins haurien de tenir classes d'educació vial”

“Els majors haurien d'anar a classe de vial”

Això deien, entre altres coses, els alumnes de 6è. d'EGB dels col·legis de sa Pobla. El motiu han estat les **classes d'educació vial** organitzades per l'Ajuntament conjuntament amb els col·legis i policia local. L'únic que es desitja és que aquestes classes serveixin per evitar accidents i que el joves puguin prendre consciència de com hauria d'esser la circulació dins del nostre poble.

Aquest passat mes, s'ins-  
truïren cinc **atestats judicials**, un per **accident** de trànsit a la cantonada Gran/Cabrinetti, **tres per robatori**, i el darrer per **amenaces i insults**.

Dins el tema de robatoris hi ha constància de quatre fets. Dos d'ells a turismes, i els altres dos: un a **FUSTERSA** i l'altre a l'**ambulatori** on un jove se'n dugué unes ampolles de vàlium.

El dia 26, els bombers varen venir per apagar un **foc** a la botiga de **cas Cero** del carrer Traginers, i el 29 hi hagué un foc petit a la **tintoreria del carrer Muntanya**. Els mateixos pro-pietaris el varen apagar.

El dia 5 es va rebre la primera notícia que pels voltants de la placeta des tren apareixien una quantitat considerable d'**animals enverinats**, el noticiari de la t.v. poblera se'n va fer ressò i escampà la notícia. Pareix esser que aquest fet monstruós ha acabat, i desitjam que aquesta “persona” no torni repetir-ho. Si poguéssim saber qui ha estat, no ens cap dubte que se li aplicarien les mesures legals més fortes.

L'Ajuntament ha començat a aplicar l'ordenança referent a la instal·lació d'**alarmes**. Bàsicament es pretén saber qui té instal·lats aparells acústics d'alarmes i on es pot localitzar els propietaris, tant si és de nit, o durant les vacances, etc.

El dia 19 el capvespre al pati del col·legi Vialfàs tengué lloc un animat **concert rock-pobler**, l'ambient i la bona música estaven garantits. Encoratjam els dos conjunts de joves poblers perquè continuïn amb el mateix ritme en altres futurs i propers concerts.

El dia 19, la policia nacional detenia **Abdoutti Admet**, de nacio-

nalitat marroquina, amb residència al carrer Plaça 97 de sa Pobla. El motiu: tenia ordre d'expulsió d'un jutjat de Barcelona.

A la tarda del dia 15, i dins el **torrent de sant Miquel**, la policia local hi trobà **Antoni G. S.**, de sa Pobla qui, juntament amb tractor i remolc, agafava grava del llit del torrent. *No coment..*

I ja per cloure aquest mes de març, només resten els punyeters **accidents de trànsit**. En total quinze, un d'ells greu. Ens referim al del dia 21, a la cantonada del carrer Gran amb Cabrinetti. A la resta d'accidents es produïren danys materials sense persones ferides. Els llocs: carretera de s'Albufera, volta d'en Salat, cantonada Joan Sindic/Isaac Peral, davant l'oratori de Crestatx, a la placeta des Tren, cantonada Dato/Bassa Roja, etc, etc.

Bones festes de pasqua i bon profit amb les panades.



Lluna 154 Tel. 54 05 46 SA POBLA (Mallorca)



Distribuidor Oficial de:

**AGUA FONT DEL PI**

Distribuidor Exclusivo de:

**VINO ANTAÑO (BRIK) - VINO PUENTE VIEJO  
VINO CHIQUITO**

Distribuidor de:

**KAS, PEPSI, 7 UP, GREIP, LECHE PALMA CREM**

CTRA. MURO, S/N. - TEL. 54 03 44 - FAX. 54 20 16

**SA POBLA**



# xerrim

-El passat dissabte dia 27, emparats en la fosca, es repartiren uns **pamflets sobre la futura S.A.T.** No ens agraden gens aquests mètodes de denúncia, recordam una vegada més que la nostra revista està oberta per publicar les opinions que hi pugui haver sobre qualsevol tema per espinós que aquest sigui!

-La revista Sa Plaça ha encomanat un estudi sobre les **Normes Subsidiàries**, que confiam poder publicar en el proper número.

-El passat diumenge dia 28, **el rellotge de l'Ajuntament** que no estava molt al corrent del canvi d'hora, tocà a la una dotze vegades.

-La generosa oferta del batle Jaume Font al **monestir de Lluc** de tres milions de pessetes sorprengué el Pare Prior, fins a tal punt que hagué de tornar prendre la paraula per donar les gràcies per segona vegada.

-Seguint amb la diada de Lluc, el sacerdot pobler **Miquel Mascaró** en la homilia demanà als poblers que mirassen de posar, d'una vegada per sempre, un bàlsam que estronqui les ferides obertes al si de la societat poblera.

-Aquest dies s'està qüestionant la compra del casal de **Can Sales** per part del Govern Balear, que n'ha pagat 397 milions, xifra desorbitada si tenim en compte que fa uns anys aquest casal es vengué

per 9 milions. Si en Canyelles hagués sabut estirar una mica, tal vegada hagués tengut doblers per comprar la finca de Gabellí.

-Pareix esser que s'està gestant una Associació de Queixosos de l'Asfaltat damunt l'**Asfalt**.

-Molts de comentaris ha provocat l'abstenció del regidor del Partit Popular, **Jaume Serra**, arrel del tema de la incineradora de Son Reus, va guanyar la majoria a causa del vot de qualitat del Batle.

-Si el mes passat estigué marcat, en gran part, pel cas Calvià, aquests darrers dies han estat marcats pel cas **FILESA** i les possibles corrupcions en el si del PSOE.

-Seguint amb el passat Plenari, i amb el mateix tema de son Reus, el regidor **Antoni "Xineta"**, replicà les argumentacions del PSM, fent referència a les al·legacions que presentà el GOB, no sabíem que el GOB tingués regidors al nostre Ajuntament!

-Amb el canvi de la normativa que regula el millorament de **façanes**, han quedar molt rebaixades les ajudes, d'aquesta manera la "misèria" quedarà més repartida.

-El més passat en **Canyelles** assistí a unes matances de la Tercera Edat a Llubí. Els possibles vots compensaran la pujada del colessterol?

-El nostre col·laborador **Miquel Lòpez Crespi** ha guanyat aquests dies un altre premi a Ripollet (Vallés Occidental), un premi més per a sa Pobla!

-El diumenge capvespre els treballadors de l'empresa de la recollida dels fems netegen la plaça, el dilluns la Brigada torna a passar la "manguera". Ens demanam, perquè aquesta doble despesa d'**aigua**?

-Aquests dies hem pogut veure la brigada que tapava els clots dels carrers per on ha de passar la processó. Tal vegada convendria que **el rector** canviàs cada any d'itinerari i així podríem anar a peu pla per tot el poble.

-La **bandera espanyola** de l'Ajuntament és tan llarga que perquè no s'arrosegui s'haurà de fer un clot que envolti el pal, si fos com les altres dues no hi haria cap problema!

-Voldríem que enguany no sortissen les senyores que van a les processons vestides amb "**PEINETAS**" és aquest un costum que res té a veure amb les nostres tradicions, cada cosa a son lloc!

-Per acabar, voldríem donar l'enhorabona al nostre veí **Pere Horrach** que aquests dies ha pres possessió de la plaça de fiscal d'Eivissa.

# CONVERSA AMB... VINT-I-CINC ANYS

per J. Company



El poble en  
massa rep  
Madò  
Buades a  
can Fat

**-D'on vos ve això de cantar?**

-El meu padrí Toni fou qui m'ensenyà a cantar, ell, a qui agradava molt cantar, ens reunia a tots els netets i li agradava molt fer-nos cantar; va ser d'ell de qui vaig aprendre la majoria de cançons, la "cançó d'esterrossar", amb la que vaig guanyar el premi de Madrid, també la vaig aprendre d'ell, pensau que quan el padrí va morir jo només tenia cinc anys, i jo ja em sabia quasi totes les nostres cançons.

**-Per a vós, el premi que vos varen donar a Madrid va ésser la vostra consagració, però ne vos han fet molts de reconeixements, quin recordau amb més simpatia?**

-El primer que hem donaren quan tenia dotze o tretze anys en un concurs que feren al Teatre Balear de Ciutat, em donaren el primer premi; va ésser curiós perquè jo hi vaig anar amb el meu padrí de fonts, que també era cantador. Quan varem ésser allà hi va veure que hi havia "micros", el padrí no ho podia entendre ja que mai

n'havia vist, i ell deia que amb "micros" tothom podia cantar, que "qui té veu que la tregui i qui no que quedi", i va montar un enrenou fins que varen retirar els "micros" a la segona part.

**-Com va ésser que vos varen seleccionar per anar al festival de Madrid?**

-Aquell Primer Festival de la Cancó Popular tenia un àmbit de tot l'Estat, i abans es va fer a cada província un concurs provincial, al concurs que es va fer a Ciutat vaig guanyar i per això vaig anar a Madrid.

**-I va venir altra gent de sa Pobla amb vós?**

-Sí, ens varen donar sis passatges.

**-I quin va ésser el premi?**

-El premi eren 100.000 pessetes.

**-I com recordau la festa que vos va**

*Enguany fa vint-i-cinc anys Antònia Buades va sortir a la primavera guanyant el PRIMER FESTIVAL que es va celebrar a Ma-Antònia la seva consagració com a dir com "la cantadora". Però la canviaren la vida d'aquesta dona seguit amb les seves feines de marjal, això sí amb la satisfacció s'ha reconegut el saber expressar Hem anata a ca-seva, i amb ella hem mentre repassàvem la gran ratives que orgullosa-ment té de ca-seva, i mentre miraven un l'homenatge que li tributà tot sa del Festival de Madrid.*

*La conversa amb madò Antònia es amb tota classe de detalls, té una se'n recordi de tot, quan parlam de conversa i ens il.lustra el que diu diferents maneres, sentir aquesta la tran-quil.litat de ca-seva enmig una mena de calfred s'apodera del*

**fer el poble de sa Pobla?**

-Ho record amb molta simpatia, em varen fer molt de cas, totes les autoritats varen venir a esperar-me amb la música a Can Fat, em varem donar una recepció a La Sala, després, uns dies més tard, em varen fer una Berbena al meu carrer.

**-Les cançons del camp, són un patrimoni importantíssim, com veis que les noves generacions**



# ALBUM DEL TEMPS



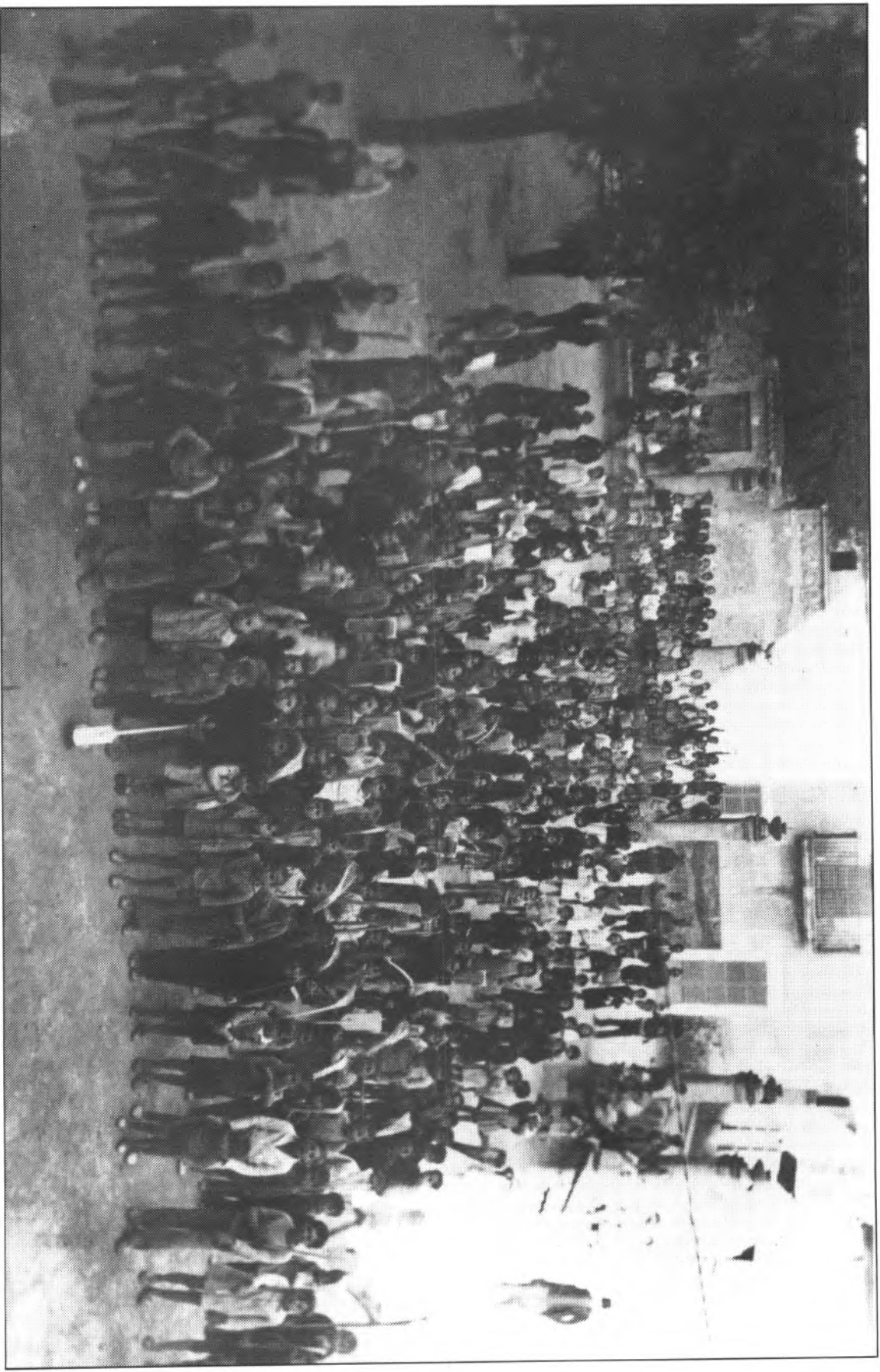
«ES PAS»

14 d'abril de 1938





# ALBUM DEL TEMPS



«ES PAS»

14 d' abril de 1938





# MADÒ BUADES, DESPRÉS

*d'aquell dia de 1968 en què Madò mera pàgina de tots els diaris per VAL DE LA CANÇO POPULAR, drid, i que va suposar per a Madò cantadora, tal vegada seria millor fama ni l'ample reconeixement que durant aquests 25 anys ha pagesa, cada dia ha seguit anant a de saber que ha estat a ella a qui tota l'ànima d'un poble.*

*conversat una llarga estona, quantitat de plaques commemoratives penjades a les parets de l'entrada àlbum de fotografies de Pobra quan va tornar guanyadora*

*plena d'anècdotes que ens refereix memòria portentosa que fa que la manera com es canta, atura la amb una tonada cantada de dona que ja ha fet els 82 anys, dins d'un capvespre de dissabte, fa que que l'escolta.*

**agafen el relleu, és a dir se'ls ensenya bé als joves?**

-Segons jo, avui no s'ensenya així com s'ensenyava abans, els que ensenyen els al.lots avui no ensenyen així com toca, perquè els que ensenyen no fan els punts que toca, ells mateixos canten sense fer aquests punts, ensenyen a cantar com canten per tot Mallorca, però com tradicionalment s'ha cantat a sa Pobra; ara mateix vos cantaré tal com a mi el

Madò  
Antònia en  
un perèntesi  
de la  
conversa



padrí Torres em va ensenyar, que es com s'ha de fer, i després vos cantaré com canten ara. (Aquí Madò Antònia es posa a cantar, primer d'una manera i després de l'altre: realment hi ha diferència)

**-I vós que pensau quan veis que ensenyen cantar d'aquesta manera?**

-Jo els pegaria, perquè no han de fer els punts que toca? Tenim l'obligació de conservar la nostra manera de cantar, i d'aquí a uns quants anys, tothom cantarà malament.

**-Es cert que dins els cantadors hi ha molts de grupets que es tenen una certa rivalitat?**

-Sí que n'hi ha.

**-I segons vos quina ha estat l'època en que tot aquest món dels cantadors ha estat més ben organitzat?**

-Sense cap dubte que el batle que ho ha dut millor va ésser don Pere

Ventayol, ell estava molt preocupat per l'organització de la revetlla de sant Antoni, fins al punt que quinze dies abans de la festa ens enviava a tots els cantadors.

**-I a més de cantar, en feis alguna de cançó?**

-Alguna en faig, però poques, el que faig és alguna variació sobre les que he après d'altra gent.

**-Vos sempre heu fet de pagesa, encara hi anau a marjal?**

-Sí, sempre, he fet de tot a marjal: he segat, he llaurat, he fet llenya, he tret aigua, he manejat motors, he fet de tot, de tot llevat d'una cosa, això sí que no he fet mai, (es posa a riure)....Enguany és l'any que més poc he anat a marjal, això és degut no als meus 82 anys, si no a que cada vegada es conra menys, i és que el camp està molt malament, els costos s'han disparat, i els preus de venda estan per terra. Jo, no sé com acabarà però veig que l'agricultura està molt malament.

## "PERENDENGA, PERENDENGA"

Fou el 22 de juny de 1968, que a la Casa de Campo de Madrid tenia lloc el Primer Festival de la Cançó Popular, l'endemà, diumenge, tots els diaris publicaven la notícia a primera

pàgina, Madò Antònia Buades s'havia alçat amb el primer premi. Tot sa Pobla parlava d'ella i de la Cançó d'Esterrossar.

*Perendenga, perendenga  
ja t'ho podies pensar  
qui no s'arrisca a sa feina  
quan té talent, no té pa.*

L'arribada de Madò Antònia a sa Pobla va ser tot un esdeveniment: la banda de música, les autoritats i totes les forces vives anaren a rebre-la a can Fat. Després, la recepció a l'Ajuntament, la visita a la parròquia on es cantà una Salve...un dia d'aquells que el qui n'ha estat protagonista no podrà mai oblidar. Després vingueren les recepcions oficials, telegrams (un d'ells de Camilo José Cela), la revetla que s'organitzà al seu carrer Ramon Llull, un monumental ACTE D'HOMENATGE que

es muntà al Poble Espanyol, l'enregistrament d'un disc...

Tot avui és confon una mica dins la memòria: les vivències, els records i els desitjos es superposen, el pes del temps ha de deixar la seva inevitable patina nebulosa, però res encara no ha estroncat la potent veu de madò Antònia de la qual podem fruit en tota la seva intensitat. Que sigui per molts d'anys!



El Sr. Alfonso Mayquez Noguera, delegat provincial de sindicats de les Balears lliura el xec a Madò Buades



portada del disc enregistrat

### Cultiu i Venda de Flors



*Flors de son Bonafús*

Gladiols - Clavells  
Tulipans - Iris

a 1 km. de Sa Pobla, Crta. Can Picafort  
Tels. 54 14 71 - 54 09 93 Finca de Son Bonafús  
Camí dels Gorrións 07240 Sa Pobla

### CONFECCIONS GÈNERES DE PUNT

*Manolo*

rebaixes

Muntanya, 19 - Tel. 54 16 79  
SA POBLA - Mallorca



# EL SALPÀS

per Jordi Soler

**U**na de les estampes del calendari pasqual i cristià que també ha desaparegut, empesa pels vents garbuixats de la vida, és aquella que, cada any, **el Dissabte Sant ocorria a cada casa de Sa Pobla**.

El matí del Dissabte Sant tenia un aire tranquil i festiu. Tothom havia recobrat la faigó normal, després del silenci i concentració i dejuni del Dijous i Divendres Sant quan tota classe d'espectacles i cines eren prohibits i, fins i tot, les emissores de ràdio només es permetien de posar música clàssica. Les dones matinejaven enforant postades i més postades de panades i robiols. A l'església, altar fumant i missa de Glòria, i benedicció de les aigües. Quan el capellà entonava el "Gloria in excelsis Deo" totes les campanes i campanetes del poble es posaven a repicar de valent. Pels carrers els nins anaven cridant: "formiguetes sortiu del niu que el bon jesuset ja es viu", els caçadors sortien al bell mig del carrer i disparaven en l'aire un parell de trons d'escopeta tot sumant-se a l'esclat de les campanes.

El Dissabte Sant havia acabat la tristor i el dejuni i el so agre de les massoles. Just a migdia, quan la gent es disposava a menjar la primera panada, encara calenta, sortia el SALPAS. Costum cristià que consistia a beneir amb aigua i sal les cases aprofitant la renovació de les aigües baptismals.

La gent confonia un poc el valor d'aquest acte, per ells el Salpàs era la benedicció de les panades, benedicció entesa com a vènia divina per gaudir sense perill ni d'ànima ni de cos d'aquell aliment celestial.

La cosa del Salpàs anava així: Dissabte Sant un sol de llei escombrava els carrers. Eren la una de la tarda. Petits grups formats per un capellà i tres escolans se dividien el poble en sectors i el recorrien a peu. El capellà portava ruquet i estola blanca, els escolanets es repartien aqueixes tasques: un portava una panera de vímet grossa amb una tapa també de vímet que serviria per depositar-hi els ous, l'altre duia a la mà el poalet amb aigua beneïda i el salpasser - D'aquí el nom d'aquest acte - i el tercer era el que, avançant-se a la comitiva uns instants, del portal estant cridava ben fort: "**Enceneu el llum que ve el Salpàs!**"; llavors la madona de la casa solia encendre una espelma que depositava damunt la caixa o el bufet del primer aiguavés davant el Cor de Jesús; tot just arribava el capellà de torn tot dient: "Pax huic domui", i els acòlits que li responien: "Et omnibus habitantibus in ea", seguia una petita pregària i la benedicció corresponent esquitxant



d'aigua beneïda els assistents. Acabats els llatinorums, era costum que les madones donassen ous al capellà - la quantitat depenia de la categoria de la casa - ous que l'escolanet depositava amb molta cura dins la panera, a vegades també donaven algunes monedes de peça, velló, dos reals i qualche pesseta que arreplegava l'escolanet dins el poal d'aigua beneïda. Des d'immemorial hi havia un acord tàcit entre el capellà i els escolanets pel qual, al final de la jornada, els ous arreplegats serien pels capellans i els cèntims pels escolanets, repartits a parts iguals entre els tres components de la pia comitiva. Record que durant la tanda del Salpàs, l'encarregat de la panera havia de fer més de dos viatges a cal capellà per tal de buidar-ne el contingut. Record també les estratagemes que fèiem els escolans per poder anar a fer el Salpàs amb un capellà determinat perquè sabíem que amb aquell, la jornada econòmica ens aniria més bé; això es devia sobretot al grau de simpatia que tingués envers els seus feligresos el capellà que t'havien assignat. Record que al vespre quedàvem esgotats, i al mateix temps contents perquè ens havíem repartit sis pessetes per hom.

**Dilluns de Pasqua es feia el Salpàs a les possessions.** La festa consistia amb el mateix ritual, però hi anàvem amb carretó, i les propines tant d'ous com de cèntims eren molt més grosses.

# CAFE PLAÇA

Drogueria  
Ferreteria  
Pesca

Jugueteria  
Perfumeria  
Regal

## CA'N MUNAR

C/ Major, 36  
Tel. 54 03 98

SA POBLA  
Fax 86 23 61

### PERRUQUERIA

### NOFRE

& MESURES HIGIÈNIQUES:

- \*canvi periòdic de materials,
- \*fulletes d'un sol ús.

& TRACTAMENTS CAPIL·LARS

& ANÀLISIS DE CABELL

& TINTS I PERMANENTS

Carrer Gran, 44  
Tel. 54 11 07



CARRER MERCAT, 16.  
TELF. 86 21 86.

FAX. 86 22 23  
SA POBLA.



# AQUELL RENOUER PAS DEL "FAS"

per Alexandre Ballester



Antany "es Fas" se celebrava a gairebé tots els pobles mallorquins. I, any rere any, es va perdre aquesta manifestació ritual de brogit infantívol. Caldria esbrinar raons educacionals, sociològiques i urbanístiques, per explicar la desaparició del "Fas" de la geografia de l'illa. A sa Pobla, de minyó, jo, com els de la meua generació, vaig viure el "Fas" en tot el seu esplendor, amb l'amo en Pixedis, personatge llegendari, únic.

Fa uns anys, amb el batle Torrens vàrem recuperar-lo, després de trenta anys d'oblit. I ha tornat a l'oblit.

S'han fet diferents interpretacions sobre el significat del mot "Fas". En termes litúrgics, "tocar els fasos" equival a tocar els oficis de tenebres. En hebreu, la paraula "phase" vol dir el trànsit del Senyor, o sia la Pasqua dels hebreus. Els fassos eren resos ritmats i semicantats que es feien després del responsori. Una escriptura de Geralt, vescomte d'Ager, datada el 1152 fa referència al fassos.

El costum d'anar a pegar a les portes de les cases era estès per diverses contrades del sud de França i d'Itàlia, pegaven amb branques d'arbres -en variava l'espècie, segons els indrets-, entre nosaltres s'empraven branques de fasser. Per certs pobles de l'Orient d'Europa creien que pels dies sants, els diables i les bruixes, rabiosos per la devoció de la gent, feien tant de mal com podien. Per evitar-ho es practicaven cerimònies per expulsar dimonis i mals esperits, sobretot feien, amb distints estris, un renou fort i estrident que era semblant al de les "matraques", els "rumbos" i les "roncadores" dels nostres costums.

L'interval que va des de les deu del matí del Dijous Sant fins a la mateixa hora del Dissabte de Glòria, període en el qual no toquen les campanes, és anomenat "dejuni de les campanes". Antigament, en dir el quinzè salm de l'Ofici de Tenebres del Dijous Sant, l'al.lotea feia els "fasos" que consistien a pegar amb fúria damunt els bancs i els confessoris. Era costum, molts ho recordaran, que al cor de l'església els joves obrissin i tancassin els seients de fusta, i, també, els sacerdots obrien i tancaven, fent renou, els llibres de damunt l'altar. Aquesta manera de fer el fas era costum ancestral a molts de pobles de la mediterrània. Vists els estralls que produïen dins el temple, aquests hàbits foren traslladats al carrer, a fora, davant l'església i, amb branques de fasser pegaven, precisament a terra, perquè, així, espantaven el diable que, esporuguit, s'amagava al racó més fondo i més estret de "los inferns".

Ja he esmentat que era costum secular el silenci de les campanes els dies de Setmana Santa i per cridar els fidels al temple se servien d'aparells específics. Les "matraques" són una gran caixa de fusta en forma de bombo, una maneta la feia voltar i a l'interior hi havia disposades un gran nombre de maçoles de fusta que produïen un so intens i inharmònic. Amb el temps sols s'empraven les "matraques" a l'Ofici del Divendres Sant. A moltes parròquies li deien "es terremoto", feien renous amb planxes de llauna i feien siular llenderes. Sembla que al segle XV ja eren en ús les matraques.

Es va començar, quan la popularització del fas, quan els al.lots recorregueren els carrers amb "roncadores" per anunciar les cerimònies de l'Església, mentre sonaven les "matraques". S'hi afegiren els nins que pegaven a terra amb una cabota de palma de fasser. La renouera congregació d'infants, no podia restar quieta davant l'església, els carrers eren línies obertes al recorregut, i iniciaren l'itinerari urbà. El brogit, la desfílada del fas s'escampà per tot el poble. S'ajuntava un sentiment religiós, prou convincent, d'espantar el dimoni, amb l'entusiasme aventurer propi de l'infantesa. Era, es Fas, passejada eixelebrada, avinentesa per lliurar energies i era compliment preceptiu d'un ritual, penyora de generacions. Era, metafòricament, una sacra disbauxa, però, també, era un signe de cultura popular, de convocatòria fervorosa, al nostre entorn més genuí.

Quan jo era infant, el que més m'intrigava, aleshores, era que hi havia nins, jo els admirava, que sabien endevinar si la cabota del fasser era mascle o femella. En aquell temps era un misteri, ara també. Els que ho sabien, agafaven la branca de fasser, la posaven dreta i la deixaven caure longitudinalment; si feia una volta sencera era mascle, al contrari, si no l'acomplia, era femella.

A sa Pobla, els al.lots i les al.lotes recorrien els carrers el Dimecres i el Dijous Sant, un dia en un sentit i en l'altre l'endemà, esgotant en dos dies la quadrícula urbana de la vila. Temps era temps, els infants, amb una fantasia íntima, eren participatius i el Fas era una manifestació multitudinària. Els carrers sense asfaltar, pols i bassots, eren una convidada per balafiar vitalisme. Ara els carrers són buits. Tal vegada, és que no hi ha dimonis?.



La **1**a. entitat financera de les Balears

La **1**a. amb una Obra Social i Cultural al servei dels nostres ciutadans

La **1**a. contribuint al creixement econòmic de la nostra Comunitat

# **111 anys de confiança a Balears**

## **25 anys a Sa Pobla**

**"SA  
NOS  
TRA"**

**CAIXA DE BALEARS**



# SA MARJAL, DE REBOST A FEMER?

Joan Mayol

En anar de sa Pobla a s'Albufera, abans d'arribar als deserts de canyet, als canals tranquils o als llisars misteriosos, cal travessar un dels sectors més preciosos, anys enrera, de la Mallorca agrícola: les terres de Marjal, que tant de renom han donat a sa Pobla, i on tantes i tantes collites ha produït la feina de l'avior. El mapa més antic de s'Albufera, al segle XVII, ja assenyala l'existència de petites parcel·les, vorejades de síquies, objecte de cultiu pels nostres avantpassats. Les "veles" (denominades així per la forma i el tamany, tant similars a les teles marineres) eren ja aleshores d'una riquesa i una productivitat proverbials, i de bon regar, gràcies als buidadors o estris ben primitius... Encara es pot sentir en boca dels coneixedors de les cançons tradicionals la tonada de regar amb buidador o amb "lates". Les síquies immediates facilitaven la irrigació, la terra de la vela no en té cap, de pedra, i tota ella és fèrtil i rica. Sa Marjal era tan important per sa Pobla que aquest va ser el nom emblemàtic, adoptat per la revista del poble a començament de segle.

Però l'economia és cruel, i aquestes petites parcel·les, que han alimentat tantes generacions de poblers i murers, han esdevingut avui anacròniques pel seu tamany, la impossible mecanització i la fragmentació de la propietat, que arriba a límits inversemblants. D'aquí, l'abandonament, síquies descuidades que incrementen les dificultats dels qui intenten mantenir el

sa Marjal és un testimoni físic de la feina i l'esforç de generacions de poblers, la memòria de les quals no es pot insultar convertint en femer allò que va ser el seu rebost

cultiu, més per amor a la terra o per costum que per motius econòmics. I l'espiral es tanca, i cada abandonament és un fil que s'estira d'una calça que es desfà...

I si acabàs aquí, encara! Si els cuidats jardins de marjal s'envaïssin de canyet i jonqueres, i el trull pagès per les refilades dels ocells o les raucades dels granots, el mal no seria gran, i sobretot, irreversible. Però darrera l'ús agrícola arriba l'ús suburbial, il·legal i degradant dels abocadors, espontanis i induïts.

Evidentment, patim un problema cultural, d'arrels explicables: temps enrera -vint o trenta anys sols...- els materials inútils eren, quasi tots, fems, és a dir, es podrien i podien ser llençats onsevulla, ja que acabaven per incorporar-se als cicles ecològics. Així, desfer-se'n a una vorera de camí, a un torrent o una

síquia no podia produir grans mals. Els enderrocs d'edificis, a més d'infreqüents, trobaven destinació fàcilment als sotracos dels camins rurals, o al crell del torrent. Però la situació ha canviat radicalment. Avui, gran part dels nostres fems són imputrescibles (el poble distingeix, tal vegada encertadament, entre fems, que és el fems bo, i "basura", aquesta modernitat de plàstics, llaunes i paperum que no és bona per a res!); el ritme de construcció i enderroc és molt més gran, per no parlar de la proliferació d'electrodomèstics de vida limitada. I encara domina la incultura, la manca de civisme quan no la més descarnada mala bava, que provoca la degradació difusa dels paisatges illencs, malgrat els esforços (evidentment insuficients) de les autoritats per solucionar el problema.

Sa Marjal pateix especialment aquest problema, i si hom pot explicar els orígens de la manca d'higiene pública d'alguns dels nostres veïns, no per això es pot comportar de cap manera. Patim el problema de la ignorància i el menyspreu pel propi paisatge. Però també -molt més greu- es mantenen problemes derivats d'aspiracions especulatives: reblir marjal per l'intent de transformar-la en solars, per vendre-la per edificar... És possible que alguns pensin encara en aquest sentit, malgrat les normes -la Llei d'Espais Naturals- i la voluntat decidida de l'Administració. Cal posar-hi remei. Perquè a les síquies s'hi aboca de tot, fins i tot pots de residus de pesticides, pintures i altres tòxics. Perquè un dipòsit de ferralla en un paisatge pla i espaiat es veu de molt lluny i fa mal a molts que no hi treuen cap profit. Perquè sa Marjal és un testimoni físic de la feina i l'esforç de generacions de poblers, la memòria de les quals no es pot insultar convertint en femer allò que va ser el seu rebost. I, també, perquè va contra la llei. Sa Marjal forma part de l'Àrea d'Especial Interès de s'Albufera, i per tant està emparada per les lleis que prohibeixen tot tipus de moviment de terres i d'abocaments, tant per aquest caràcter com pel fet de formar part de la perifèria del Parc Natural.



## LA SIDA AVUI

## CRIT EN LA NIT, DESESPERADA ESPERA

Per Antoni Payeras  
Metge

Aquesta frase del nostre poeta recentment desaparegut Josep Maria Llompart, és la que més bé defineix el sentiment, no tan sols de tota la comunitat científica, sinó també, per les seves implicacions, de tota la humanitat enfront de la que s'ha convingut en denominar la veritable epidèmia del segle vint, és a dir, la SIDA.

A hores d'ara, quan fa quasi deu anys del descobriment de forma simultània per científics nord-americans i francesos del virus causal d'aquesta malaltia, encara no disposam d'un remei definitiu ni d'una vacuna per fer front a la malaltia; i pareix que passaran almanco uns vuit o deu anys per poder obtenir-se una vacuna eficaç. Es per tant, la prevenció, l'única arma que podem brandar eficaçment.

Moltes han estat al llarg d'aquest últim decenni les definicions que hi han volgut veure un "càstig diví" o la "còlera de Déu", fins a les més frívols que han pensat que es tractava d'una "epidèmia de maricones". Però, què és i com es transmet realment aquest virus?. Prevenció vol dir abstinència absoluta de practicar el sexe?, i si és així, com passarem les llargues i fredes nits d'hivern quan no suportem els nostres aparells de televisió les horterades que emeten els diferents canals?.

El virus de la SIDA es troba a moltes parts del nostre organisme, però són dues principalment, la sang i el sement, a les que hem de parar més esment, ja que són les vies principals de transmissió de la malaltia.

En l'actualitat les transfusions de sang ja no són un mecanisme de contagi important com foren en el passat, ja que els bancs de sang dels nostres hospitals es detecten sistemàticament els anticossos en front



al virus amb tècniques d'una seguretat definitivament contrastada; és el fet de compartir el material d'injecció per part dels drogaaddictes la forma principal de transmissió per aquesta via.

Però, què passa amb el semen?. Es freqüent escoltar per part d'individus poc informats que tan sols els homosexuals els que tenen el risc de contreure la infecció. Així va esser al principi de tota la història, però això està canviant, i és cada vegada més important la transmissió en les relacions sexuals entre homes i dones, de forma que tal volta s'acabi convertint en la principal via dins uns anys.

**"PASSARAN  
ALMANCO UNS VUIT  
O DEU ANYS ABANS  
D'OBTENIR UNA  
VACUNA EFICAÇ".**

Per tot això, vosaltres podeu pensar que existeix una casta de "complot" per part dels micro-organismes per tal de no deixar-nos seguir els consells dels hippies dels anys seixanta, és a dir "fer l'amor i no la guerra", i pot esser que tingueu raó, ja que primer van esser la sífilis i les "purgacions" els enemics de l'amor lliure fins que el savi Sir Alexander Fleming va descobrir la penicil·lina. En espera que un altre Fleming descobreixi el remei que doni la definitiva estacada al virus, haurem de, o bé practicar la més absoluta abstinència sexual, o fer ús de les mesures que la indústria del làtex posa a la nostra disposició, és a dir, el preservatiu, més conegut com a "condó".

La meua missió a l'hora d'escriure aquest article és, com se sol dir en termes periodístics, la d'informar, formar i entretenir, i no hi ha cap ànim d'obrir polèmiques que tampoc conduirien enlloc, tant amb els més liberals com amb els més conservadors, sobre la conveniència o no de l'ús del preservatiu. El nostre coneixement com a científics ens diu que el condó és un mitjà eficaç d'evitar el contagi, malgrat els inconvenients que li atribueixen els seus detractors: per una banda, la pèrdua de la qualitat en la relació sexual, els possibles defectes de fabricació que han ocasionat escàndols als Estats Units i França per partides defectuoses, i, últimament, de tipus ecològic per la dificultat que comporta el reciclatge del material utilitzat en la seva fabricació. No obstant tot això, ha d'esser el propi criteri de cadascú el que ha de dictar l'actitud a seguir en cada moment en la seva vida sexual, però és bo saber els riscos a què ens exposam i com els podem evitar.

Altres mitjans d'anticoncepció, com són el diafragma i l'esponja amb

substàncies antisèptiques ha demostrat la seva eficàcia envers el contagi amb el virus, encara que pareix que aquesta és menor que la del preservatiu. També el recentment aparegut preservatiu femení pareix que pot ésser un medi útil per evitar la infecció.

Després de quasi deu anys d'epidèmia, ha arribat l'hora de desenterrar alguns mites que envolten aquesta malaltia. La SIDA no és una malaltia d'extraterrestres, ni tan sols l'invent del Vaticà. No afecta només els transvestits o les prostitutes; és una realitat i la palpen cada dia els que es dediquen a temes relacionats amb la salut. Tots som vulnerables a ella. Balears és la tercera comunitat de tot l'Estat Espanyol en casos de SIDA declarats i qui sap la quantitat de portadors d'anticossos que hi ha que no han desenvolupat la malaltia.

No vegeu en aquestes línies una visió catastrofista: aquesta es veu contrarestada amb l'esforç de tots els científics del planeta per trobar un remei definitiu que posi punt i final a aquesta "desesperada espera".

**"BALEARS ES LA  
TERCERA  
COMUNITAT DE  
TOT L'ESTAT  
ESPANYOL EN  
CASOS DE SIDA  
DECLARATS. "**

## JO TINC LA SIDA

Per Nofre Pons

La SIDA ha arrelat. A dins la sang dels afectats, i també a dins el col·lectiu cultural de tota la nostra societat. El virus s'estén, i qüestiona moltes coses de la nostra vida de cada dia que teníem clares fins a hores d'ara.

Tots hem sentit el ramell de frases reaccionaries i autosuficients: "bé, però això és una malaltia de drogats", "bé, però jo no som maricó". JA NO VALEN PER RES. Ja no valen actituds de beates ni escàndols. Ja s'ha trencat la barrera gent respectable afectats de SIDA. La síndrome d'immunodeficiència adquirida trenca les definicions que li havíem posat, i es converteix en un problema de tota la societat: estam tots arriscats a agafar-la i hem d'afrontar-la tots com a problema sanitari.

Qualsevol actitud que no sigui la visió solidària, serena i científica de la malaltia, no ajudarà a resoldre l'important problema sanitari que comporta. Per això el títol d'aquesta columna. La sida la patim tots, i tots l'hem de curar. Valen, i tant, aquells preciosos versos de Donne, a l'inici de l'obra més famosa de Hemingway:

**"per això, no preguntis mai per qui repiquen les campanes,  
car repiquen per tu".**

**SALÓ**

**CA'N QUIC**

**BANQUETS - NOCES - COMUNIONS**



C/ Mercat, 81

Tels. Saló 54 01 28 - Tomeu 54 14 98 - Francisca 54 14 93  
07420 SA POBLA (Mallorca)



**Son Fornés, S. A.**

Ctra Sa Pobla - Inca, Km. 1'200 - Tel. 54 09 12  
07420 - **SA POBLA** - (Mallorca)



## JACIMENTS ARQUEOLÒGICS TALAPI D'ALT I ES VILAR

Per Joan Fiol

Aquest és un dels jaciments on no hi ha restes visibles. Són unes quantes parcel·les tancades per murs de paret seca on hi ha ametllers i garriga. De tant en tant s'hi troben despulles com el famós bou que fou desenterrat per un pagès de Búger quan feia un clot per sembrar un arbre. Aquesta figura de petites dimensions i realitzada amb bronze data del primer mil·lenni abans de Crist i representa un cap de bou amb un coll molt estilitzat que es creu que formava part d'un ceptre de finalitats religioses, (recordau que el culte al bou és comú a altres cultures mediterrànies prehistòriques), i és per si sol la peça més important de la cultura prehistòrica trobada dins el terme de sa Pobla. Ara es pot veure al Museu de Mallorca.

El vicari Parera ens descriu una altra d'aquestes troballes a la revista **Sa Marjal**, any X, número 114: "sa terra fossarenca i abundancia de ceràmica de moltes classes; ceràmica primitiva molt negra, cuita en el fogó o a s'aire libre; ceràmica romana gruxadota; i ceràmica molt fina de sa fabrica de Sagunto: tenim un fragment preciós amb un ballester que amb un genoi enterra despara sa fletxa o ballesta. Fa alguns anys que davall una antiga olivera...s'hi troba una gran fossa plena d'ossos, ceràmica mal cuita i molt variada, cinc brasserolas d'espiral, una espècie de campaneta, i un altre objecte consemblant, una fíbula o espècie de travassé molt bell, i voltant dita olivera un murter, varias moletes, algunas bales i molts d'enterraments humans. També s'hi trobà una moneda d'Imporiton."

Mascaró Passarius, posteriorment n'hitrobà d'altres:

"ceràmica romana, monedes, braceroles de bronze, anellets, etc, però la peça més notable fou un capet de terrissa semblant a les figures eivissenques. Des del punt de vista estilístic em sembla que aquest capet femení està més lluny de la línia púnica de les terres-



el bou de Talapi

cuites d'Eivissa que no de l'art etrusc arcaïtzant o de les Korai gregues".

Algunes d'aquestes troballes es podrien veure al Museu de Sa Pobla si es pogués visitar, és clar.

### RESTAURANT MARINA

**Cuina  
Mallorquina**

C/ Marina, 15  
Tel. 54 09 67 - SA POBLA

**Dra. MAGDALENA BENNÀSSAR MOJER**  
TOCOLOGIA - GINECOLOGIA

dilluns i dijous  
de 9,30 a 13,30

dimarts i divendres  
de 15,30 a 19

CLINICA PLANAS, S. A.  
C/ Menorca, 3  
Tels. 73 03 45 / 46 - 73 88 43 / 44  
07011 - PALMA

C/ Fadrins, 28, 1r.  
Tel. 86 20 92  
07420 - SA POBLA

## SETMANA DE CINEMA ECOLOGIC

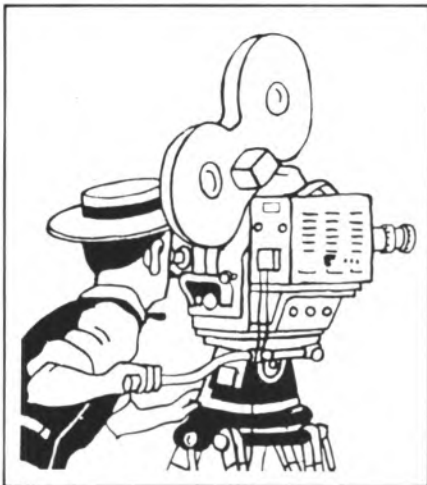
Al local de "Es cavallets", de dia 13 a dia 15 d'abril tindrà lloc al PRIMERA SETMANA DE CINEMA ECOLOGIC. Esfaran tres projeccions de pel·lícules que posen de relleu la preocupant problemàtica del respecte al medi ambient i la protecció de la naturalesa. Aquesta interessant cicle que ha estat organitzat pel GRUP D'ORNITOLOGIA BALEAR (GOB) i l'AJUNTAMENT DE SA POBLA inclou els films següents:

**dia 13: GORILAS EN LA NIEBLA**

**dia 14: LA SELVA ESMERALDA**

**dia 15: EL OSO.**

Totes les projeccions començaran a les 20 hores.



## CONTINUA EL CICLE D'HISTORIA DEL CINEMA

També volem recordar que continua amb mot d'èxit el cicle d'HISTORIA DEL CINEMA que cada divendres es fa al mateix local de "ES CAVALLETS" a les 20 hores. Recordam que les projeccions que queden són les següents:

**dia 23 d'abril:** LADY WINDERMERE'S FAN (El ventall de Lady Windermere) d'E. Lubitsch, 1925.

**dia 30 d'abril:** LA PASSION DE JEANNE D'ARC de C. Th. Dreyer, 1928.

**dia 7 de maig:** GREED (Avarícia) d'E. von Stroheim, 1924

## El restaurant Marina, un altre any a la MOSTRA DE CUINA



El passat 15 de març al restaurant "Bahía Mediterráneo" de Ciutat tingué lloc una degustació de plats que es presentaran a l'edició d'enguany de la Mostra de Cuina Mallorquina que es farà, com cada any, al recinte d'Ifebal. Juntament amb el restaurant Marina, presentaren els seus plats restaurants tan importants com el de l'Hotel son Vida i el restaurant Miramar del Port d'Andratx.

Des d'aquestes pàgines volem donar l'enhorabona a na Francisca Sastre per haver aconseguit col·locar-se entre els noms importants de la nostra gastronomia.

## EXPOSICIO COL·LECTIVA MESCLIM MESCLAM



El passat divendres dia 2 assistírem a l'exposició col·lectiva d'art plàstic que sota el nom MESCLIM MESCLAM es duu a terme a la Sala d'Exposicions de la Caixa de Balears "SA NOSTRA". Es tracta d'una mostra que inclou interessants fotografies d'en Joan Ramon Porquer, pintures no menys interessants d'en Jaume Guardiola i de na Sandra Guardiola, filla d'en Jaume. El poeta Toni Gost ha escrit en el tríptic de presentació: "Tot és una barreja entre l'infinit i els espais de tres caires de corall, que esclata no amb el no-rés, tal vegada amb una expressió del blanc a la policromia sempre metafòrica dels colors". El que dóna la nota curiosa d'aquesta exposició és que es tracta d'una mostra col·lectiva que fan membres d'una mateixa família.



**NOTÍCIES POBLERES**

## CONFERENCIA DE NOFRE PONS

Dia 22 d'abril, a les 9 del vespre, el nostre company de redacció Nofre Pons farà una xerrada, organitzada per l'Obra Cultural, al Saló de la Biblioteca de la Caixa de Pensions. De tots és conegut el gran prestigi que en Nofre s'ha fet dins el camp de l'Oncologia i de la medicina en general. Aquesta gran preparació es combinen amb una senzillesa que guanya el cor a tothom, per això estam convençuts que la seva conferència que duu per títol **LA MALALTIA COM A METAFORA** serà molt interessant, encara que ell ens ha dit que serà el menys semblant a una conferència mèdica, i recordarà les vegades que, a la nostra societat, usam la malaltia com a símbol d'una altra cosa: "El terrorisme és el càncer



del País Basc", o més col·loquialment, "aquest al·lot és sa pesta".

HI QUEDAU TOTS CONVIDATS!

## EXPOSICIO D'ANTONI SILVESTRE

A la galeria 2gats Ferran-Tano aquestes festes de Pasqua es pot verue l'exposició de Antoni Silvestre, aquests pintor català va esser condeixible del nostre Tano Pomar i després de més de vint anys es varen retrobar tots dos a Barcelona amb motiu del sant Antoni de la Plaça del Diamant.

Alexandre Ballester ha escrit en la targeta de presentació: "Silvestre és home irreductible i pintor d'essències, pensador de la realitat amb abstracció poètica de les formes. Goig i dolor glateixen sota l'erenrgia cromàtica de les seves composicions. Silvestre és un pintor suggestiu i suggerent"

## MOSTRA DEL RECURLL FOTOGRAFIC SANT ANTONI-93

El passat dissabte dia 3 d'abril a les 7'30 de l'horabaixa quedà inaugurada a la Biblioteca de "LA CAIXA" la mostra del Recull Fotogràfic que va organitzar la nostra revista per les festes de Sant Antoni. Aquesta Mostra ha estat possible gràcies al patronici de l'Ajuntament de sa Pobla que ha sufragat les despeses de les ampliacions de les 25 fotografies que integren aquesta exposició. La mostra romandrà oberta fins dia 13 d'abril, els dies feiners de 7,30 a 9 de l'hora baixa i els dies de festa de 12 a 13 del migdia.



**Bar Alomar**  
*Ca'n Corti*

C/. Ruído, 81 - Tel. 86 22 11 - SA POBLA



## "DESCRIPCIO"

Glosadors són qui componen  
gairebé instintivament,  
versos d'estrofa minvada  
i llenguatge de carrer.

Anarquistes per excel·lència  
aimants sempre en tot moment,  
de transgredir-ne les normes  
a l'hora de son treball fer.

Provinents de Part Forana  
arreu de Mallorca van,  
des de la Serra de Tramuntana  
fins al comarcal Llevant.

Per tot allà on arriben  
sempre es troben envoltats,  
tant de jovent  
com de gent gran.

Tant si es fa al mig d'una plaça  
o bé dins taverna estant,  
a l'hora de la glosada  
ningú hi vol mancar.

En Vicenç de son Rapinya

## TEMPESTES DEL NOSTRE TEMPS

Era l'hora de les notícies. L'hora que quan has  
acabat de dinar o de sopar et seus davant la  
televisió i apareixen les temudes imatges que  
fan passar-te un mal capvespre o una mala nit  
segons sigui l'hora de la terrible visió.

Tant se val si és una guerra, si és un dictador  
sàdic i dèspota o qualsevol altre desastre  
natural (de la natura), accidental (de la  
imprudència), immoral o amoral (de l'home).  
Es ben cert que l'efecte damunt la sensibilitat  
o insensibilitat de les persones només és un:  
El sentiment d'impotència, si et sents ferit, i el  
malestar i el cansament d'una lluita davant un  
gegant que treballa a les fosques, volent  
devorar les entranyes del sentiment o endurir  
més les fibres dels qui ja no senten.

Aquell dia, eren les notícies de les tres del  
capvespre de qualsevol canal de TV. Aquell  
nin d'uns set o vuit anys estava ferit de bala,  
les dents li tremolaven i la sang s'escampava  
pel front. Els pèls dels meus braços es posaren  
de punta i no vaig saber si posar-me a plorar  
o anar a comprar-me un vestit i tapar-me la  
meva consciència i el meu fred de braços.

No havien passat moltes hores d'aquesta  
notícia quan (i aquesta vegada crec que era  
de nit) les imatges d'homes morts vora una  
frontera de bales que pareixien plogudes del  
cel em recordava una altra vegada la tremolor

d'aquell nin que dins la seva innocència, a més  
de les ferides, també hi havia una altra classe de  
mal: no saber el motiu d'aquella tragèdia.

El que és ben cert és que aquell vespre el meu  
somni em va preocupar molt: vaig somiar que  
tenia el meu cos ple de merda (perdó per  
l'expressió, però és ben cert).

I que ho és de trist  
esperar aigua on el riu no passa,  
estimar la música  
malgrat tot i més,  
voler caminar  
per camins que es tanquen,  
voler cantar  
quan la veu es dorm.  
I que ho és de trist  
tenir set  
vora aigua que passa,  
vora mar que canta,  
vora veu que sap, només  
estimar la música,  
malgrat tot i més.

Margalida Caimari.



**Polauto**

**Jaume Pol Cladera**

Héroes de Toledo, 54 Tel. 54 58 72  
ALCUDIA (Mallorca)



**Jaume Pol Cladera**

Carretera Inca, 57 - Tel. 54 09 88 - SA POBLA  
Héroes de Toledo, 54 - Tel. 54 58 72 - ALCUDIA

*Celler  
Ca'n Cotà*

Carrer Lluna, 27 - Tel. 86 21 55  
07420 Sa Pobla (Mallorca)



**Bartomeu Tugores Crespí**

Gran, 68-1º  
Tels. 54 02 51. Fax 54 04 41  
07420 Sa Pobla

Malgrat ja tenir les festes de Pasqua al damunt, i per tant, ja hem deixat enrera el temps de la Quaresma, hem cregut convenient publicar aquest article que ens ha remès en Sebastià Siquier en què ens explica unes curioses notes històriques sobre les Bul.les.

La Bul.la no era altra cosa que un document eclesiàstic que s'entregava a canvi d'una almoina que era valorada segons la posició social i econòmica de cada família, aquesta almoina es destinava a alguna necessitat de l'església.

Mitjançant l'adquisició de la bul.la s'aconseguia el privilegi de la reducció del dejuni o de l'abstinència durant determinats dies de l'any, especialment per la Quaresma.

Si ens remontam 30 ó 40 anys enrera, era molt freqüent trobar un gran nombre de poblers que, pels darrers dies, anaven a ca don Toni Aguiló, "es capellà Toniet", a proveir-se de l'esmentat document, plenament convençuts de la descarrega de consciència que per a ells significava posseir la bul.la.

Temps millors o pitjors? No ens correspon a nosaltres l'esbrinar-ho.

*"Set setmanes de Corema  
només he pogut menjar  
arengades rovellades,  
mongetes i bacallà"*

## LES BUL.LES

### Sabíeu que...

Tenia bul.la qui volia -o millor qui podia-, però era pecat greu despreciar-la o fer ús dels seus privilegis sense tenir-la.

Per acreditar la participació del privilegi era precis prendre-la i escriure-hi el seu nom.

La bul.la es classificava en diferents sumaris. Entre d'altres, hi havia la Bul.la de Vins per indulgències, commutació de vots, absolució de reservats, etc... i la Bul.la de Carn per menjar carn segons quins dies.

Si alguns dies de dejuni volien menjar carn havien de tenir dues bul.les.

Quan es feia la caritat de la bul.la, el que es recaptava era dividit en tres parts: una pel culte diví, una per obres de l'església i l'altra per beneficiència.

La bul.la de la Santa Creuada no dispensava dejunis sinó tan sols algunes abstinències i només servia per un any.

Pius VII (Breu, 1801) va promulgar que els pobres que no tenien facultats per mantenir-se, encara que no tinguessin bul.la, podien menjar carn, però aquell dia havien de resar un pàrenostre.

Hi havia uns dies d'abstinència de carn i d'altres sense abstinència de carn, però no es podia promiscuar, és a dir, mesclar carn i peix.

Els dies de dejuni i d'abstinència de carn pels que tenien bul.la eren: Dimecres de cendra

Divendres de Quaresma  
Dimecres, Dijous, Divendres i Dissabte Sant.

Vigília de Pentecostes  
Vigília de Sant Pere  
Vigília de l'Assumpció  
Vigília de Nadal

Els dies sense abstinència de carn eren: Tota la Quaresma amb el dia de Sant Josep i els diumenges inclosos.

Dimecres, divendres i dissabte després de Pentecostes.  
Vigília de Sant Jaume.  
Dimecres, divendres i dissabte després de dia 14 de setembre.  
Vigília de Tots Sants.  
Divendres i dissabte d'Advent.  
El dimecres després del tercer diumenge.

Els dies de dejuni i abstinència pels que no tenien bul.la eren tots els anteriors. Endemés, els diumenges de Quaresma, tots els divendres de l'any, dilluns i dimecres de l'Ascensió també eren dies d'abstinència de carn. Tota la Quaresma eren dies d'abstinència de lactínis.

Espanya tenia dispensat el de juny i l'abstinència el dia de Sant Josep, tan sols calia evitar la promiscuació.

L'exèrcit i l'armada espanyola gaudia de privilegis. Per exemple, els soldats rassos, músics, cornetes, cabos i regents eren lliurats de tots els dejunis i abstinències. També hi estaven inclosos els guàrdies civils, carabiners, capellans de l'exèrcit i els alumnes de les acadèmies militars.

Les esposes, fills, famílies, criats i convidats podien menjar carn però havien de jejunar.

Des de 1906 la "Compañía Transatlántica de Barcelona" gaudia d'aquest privilegi: Els capellans, passatgers, mariners, inscrits als serveis dels vaixells de la companyia o "presentes allí de cualquier modo" tenen dispensa de dejunis, abstinències, lactínis i promiscuació. Únicament no poden promiscuar el Dimecres de Cendra, Divendres de Quaresma i els quatre darrers dies de Setmana Santa.

I per acabar, em vull referir al que es conta a El espíritu de San Francisco de Sales, part 4a, capítol XIX: Unes tropes estrobaven de guarnició a Belley i arribada la Quaresma, els capitans demanaren llicència al Bisbe perquè els soldats poguessin menjar ous i formatge. El bisbe, que tan sols donava permisos als malalts, ho va demanar a Sant Francisco de Sales. Aquest li respongué:

"Faig reverència a la fe i a la pietat d'aquests bons capitans que vos fan aquesta súplica, que és molt digna d'atorgar ja que és edificant.

A més, no sols l'atorgaria sinó que els donaria permís per menjar, en lloc d'ous, les gallines, i en lloc de formatge, les vaques que fan la llet per fer el formatge; perquè les lleis de la guerra i de la necessitat són les més fortes i sobre tota excepció".

**Sebastià Siquier**

## Bon Profit amb na Natàlia Martín del restaurant de Crestatx

Per Joan Teixidor



Per fer l'habitual conversa de cuina hem anat al restaurant de Crestatx, allà hem trobat na Natàlia Martín i amb ella i la seva filla hem parlat un bona estona sobre el seu negoci. Aquesta família de Santander ja fa catorze anys que va agafar l'explotació del "Mesón" de Crestatx, després que en els seus primers anys de vida canviàs unes quantes vegades de propietari. Catorze anys són un grapat d'anys i, a més, com asseguraren tant na Natàlia com la seva filla s'hi troben molt bé i esperen seguir per molts d'anys.

El restaurant de Crestatx, com tots els poblers sabem, està envoltat d'una ampla zona enjardinada, que compta amb una gran piscina i un parc infantil, aquest equipament juntament amb l'excel·lent situació fan que sigui un lloc molt agradable.

### -Quin horari segueix el restaurant?

-El nostre "Mesón" està obert tots els dies de la setmana, però únicament fem dinar, fem també sopars però s'han de reservar. També fem noces i comunions tant per dinar com per sopar.

### -I feis moltes noces?

-Sí, el que passa és que les nostres instal·lacions no ens permeten fer banquets per tres-centes persones com habitualment es fan a sa Pobla. Nosaltres podem fer un dinar o sopar tipus "buffet" en què podem servir a unes dues-centes persones, també podem oferir un banquet tradicional per un centenar de persones; de totes maneres recomanem el "buffet" perquè el lloc és molt agradable i es presta molt a aquest sistema.

### -Deixem de banda els banquets, entre quins plats pot elegir el client que ve a dinar a la carta?

-Tenim una variada carta, les nostres especialitats són el "llom amb col", l'"arròs brut", la "paella", la "vedella al forn", la "paleta de xot", etc.

### -Oferiu també un menú?

-Sí, que consta de dos plats, postres i beguda, i costa 850 pessetes.

### -I quina recepta ens donareu?

-La de "llom amb col".

### LLOM AMB COL

ingredients (per a 4 persones)

8 trossos de llom de porc  
1 fulla de llorer  
1 cabeça d'all  
50 grams de panses  
50 grams de pinyons  
8 fulles de col, una mica grossesi Oli d'oliva,  
una mica de ceba, tomàtiga triturada crua  
Un botifarró  
Sal i pebre negre.

#### preparació :

Es posa l'aigua a encalenticar, i es posa un moment la col perquè es reblaneixi.

S'enrotlla el llom amb la col, i es subjecta amb escuradents. Una vegada enfarinats, es fregeixen amb un foc una mica fort per a que es daurin. Després es col·loquen en una altra cassola i es passa a fer la salsa.

Al l'oli que sobra una vegada fregit el llom, es sofregeix la ceba molt picada, i quan comença a daurar-se se li posen 3 ó 4 cullerades de tomàtiga. Es sofregeix tot junt i es posa sobre el llom. Li afegim després l'aigua que ens ha sobrat d'ablanir la col.

Després es posa tot a bullir i li afegim el botifarró en rodanxes, els pinyons, les panses, el llorer i la cabeça d'all. Hem de tenir cura de que el llom quedi cobert d'aigua.

Quan tot estigui llest, ha de bullir uns tres quarts d'hora, a foc lent.

Aquest plat es més gustós, si se'l deixa reposar durant unes 24 hores.



## BASQUET

per Pere Soler

Aquest cap de setmana passat, alguns **equips base** ja han acabat la Lliga. Un d'aquests és l'equip de Minibàsquet, que dels darrers partits només n'ha guanyat un, i fou a la pista del Pollença, amb aquest resultat 21-66 pels poblers. Així doncs ha finalitzat a la setena posició.

**L'equip Infantil** n'ha guanyat dos, i n'ha perdut un: contra



el primer classificat el Sant Josep A. Cal destacar la victòria que aconseguí en el partit disputat contra el Bàsquet Inca per 88-69, la qual cosa suposa assegurar-se pràcticament la quarta posició del Grup A, a manca només de dos partits. L'altre victòria fou a la pista de Gesa Alcúdia per 20-49. Els cadets segueixen en bona ratxa: han guanyat els tres darrers partits disputats a les darreres setmanes. Cal destacar la victòria aconseguida a la pista de l'Impremta Bahía per 36-45. L'equip fa sis partits consecutius que guanya i s'ha col.locat el tercer

en la classificació del Grup B-1.

**El Juvenil masculí** ha començat a disputar el trofeu "Jorge Juan" i ha guanyat l'únic partit que ha disputat fins ara pel resultat de 101-49, al Montero de Palma.

**Les al.lotes** també han finalitzat la lliga. Emperò no han pogut guanyar cap dels dos partits que han disputat a les darreres setmanes. Al final han ocupat la desena posició a la classificació final.

**L'equip Sènior** de Tercera Divisió tampoc no ha tingut gaire sort, ja que ha perdut els tres partits disputats i haurà de jugar la promoció per salvar la categoria contra un equip Provincial. Malgrat les derrotes, cal destacar el bon joc realitzat pels poblers en alguns partits com ara el que l'enfrontà a La Glòria d'Inca, que finalitzà amb la victòria dels inquers per 77-97. Realment, si juguen amb la força i la tècnica amb què ho feren aquell dia, no caldrà patir per mantenir la categoria. Coratge, doncs!

## EL POBLENSE, MAL JOC PERO SUMA PUNTS

La veritat és que el joc que ofereix el Poblense en els partits que disputa al Polisportiu Municipal deixa molt que desitjar. L'esquema de joc dels homes que entrena en Nico López pareix molt poc efectiu a la vegada que avorreix els pocs que anam a veure jugar els partits de Tercera Divisió. Molt de joc en el centre del camp acompanyat de desplaçaments llargs

de la pilota; no pareix propi d'un equip que a hores d'ara va classificat al vuitè de la general.

La modesta opinió d'un servidor és que el Poblense darrerament dins del seu camp ha tengut bastant de sort, ja que els seus contraris no han estat equips perillosos i han anat a aguantar l'empat inicial, però després s'han trobat amb un gol en contra i no han tengut temps de reaccionar, perquè del contrari, més d'un equip visitant se n'hagués duit qualche victòria.

No podem dir el mateix dels partits que disputa l'equip blaugrana lluny de sa Pobla on ha aconseguit sumar molts de punts, fet que li permet guardar un lloc privilegiat de la general.

Esperem que a la recta final del campionat canviï el joc que desplega l'equip pobler i que els aficionats tinguem l'oportunitat de disfrutar més amb el futbol del Poblense.

## EL CASA MISS, DISPUTA LA LLIGUETA D'ASCENS

Per la seva part, el Casa Miss-Jotul, ha començat ja la lliga d'ascens a segona regional. En el primer partit, va guanyar a Sa Pobla al Playas de Calvià (2-1), i en el segon partit, que va ésser molt disputat, va aconseguir una importantíssima victòria dins del camp del Búger (0-1).

Dos partits, dues victòries, col.loquen l'equip que presideix en Francesc Mir en clara franquícia per aconseguir un merescut canvi de categoria.

Viuda d'Antoni Serra, S. A.

PATATA DE CONSUM

CEBA

PATATA DE LLAVOR

LLEGUMS SECS

FERTILITZANTS



Mercapalma

Sa Pobla

oficines (07007 - Palma)  
ZAC parcel·la núm. 6  
266158 - 62

Fax: 26 44 22

vendes  
p. 117 - 119  
263205 - 06

Mister Green, núm. 20 (07420 sa Pobla)  
540100 - 04

Fax: 54 24 19

# NAIXEMENTS

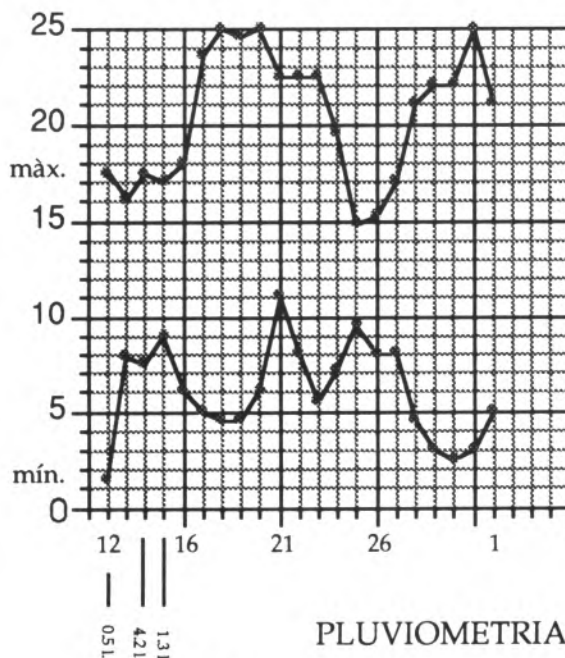
març	6	Maria Dolors Pastor i Pol
	9	Antoni Cifre i Bestard
	12	David Torrandell i Membrives
	21	Josep Antoni Gómez i Buades
	23	Miquel Jeroni Fiol i Mir
	26	Francisca Maria Perelló i Martí
	27	Cristina Llompart i Mariano

# MATRIMONIS

març	13	Josep Serra i Terrassa
		Antonia del Pilar Fuentes i Mayol
	20	Gabriel Barceló i Ferrer
		Elionor Mir i Caldés
	27	Rafel Bennassar i Torrens
		Magdalena Seguí i Munar
	27	Antoni Femenies i Quetgles
		Joana Mir i Seguí
	28	Rogelio García i Martorell
		Antònia Capó i Amer

# DEFUNCIONS

març	3	Jaume Crepí i Payeras
		"Moll", 82 anys
	4	Maria Sureda i Real
		"D'es Tren", 68 anys
	4	Sebastià Jiménez i Fernández
		36 anys
	6	Francesc Riutort Bennàssar
		"Bou", 80 anys
	7	Miquel Serra Ramis
		"Serra", 55 anys
	7	Guillem Villalonga Grau
		"Quick", 47 anys
	9	Sebastià Socies i Crespí
		"Sot", 87 anys
	13	Margalida Cladera i Fornari
		"Matxeta", 69 anys
	19	Jaume Mateu i Pericàs
		"Ciuró", 81 anys



Dades facilitades per "Sa Canova"



**SUPERMERCATS CAS PUTXER**  
C/ MUNTANYA, 68 - TEL. 54 04 60

La Fundació Balear Tansplant ha tingut una gran acollida a sa Pobla, ja superen els tres-cents associats, cosa que és un motiu d'orgull per tothom. La revista Sa Plaça vol donar l'enhorabona als seus dirigents i encoratjar-los en aquesta tan important tasca que duen a terme.

A continuació oferim la llista amb els noms propis de les persones donats. Any 1992: Guillem, Vicenç, Bartomeu, Jerònia i Joan. Any 1993: Jaume, Sebastià, Miquel, Jaume, Tomàs, Catalina, Magdalena, Francesca, Maria, Francesc, Miquel i Sebastià



**COMERCIAL TORRENS, S.A.**

C/. Joan Sindic, s/n.  
Telf. 54 07 41  
Fax. 54 05 41  
07420 SA POBLA  
(Mallorca)





AIBSA dóna les gràcies a tots els amics i  
clients que assitiren a la presentació del  
nou SEAT IBIZA



**AIBSA**

C/. Passatge d'es Tren, 1 - 3 - Tels. 54 22 68 - 54 01 96 - SA POBLA

**AIBSA INCA**

C/ Toni Maura, s/n. INCA - Tel. Prov. 88 08 57